

PELASTUSTOIMEN ONNETTOMUUKSIEN EHKÄISEMISEN TOIMINTAOHJELMAN TOIMEENPANO PELASTUSLAITOKSISSA

Sisällysluettelo

1	Johdanto	3
2	Osaaminen ja kyvykkyys	3
2.1	Omatoiminen varautuminen vahvistuu kaikissa väestöryhmissä	3
2.2	Lasten ja nuorten turvallisuuspääoma kasvaa	4
3	Teknologian kehittyminen	5
3.1	Teknologian käytön turvallisuus lisääntyy	5
4	Yhteiset voimavarat	6
4.1	Yhteistyö ennakoivassa turvallisuustyössä vahvistuu	6
5	Asenteet ja jaetut käsitykset	8
5.1	Ihmiset ottavat vastuuta ja huolehtivat aktiivisemmin omasta sekä muiden turvallisuudesta ja turvallisuuden toimintakyky vahvistuu	8
5.2	Maahanmuuttajien tuntemus suomalaisesta turvallisuuskulttuurista ja oikeista toimintamalleista lisääntyy	9
5.3	Pelastustoimen ennakoiva turvallisuustyö perustuu ajantasaiseen riskiarviointiin ja tunnistettuihin tarpeisiin	9
6	Muuttuva toimintaympäristö	10
6.1	Tulipalojen määrä puolittuu	10
	Lähdeluettelo	13

1 Johdanto

Sisäministeriön nimeämä työryhmä valmisteli vuoden 2024 aikana Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisemisen toimintaohjelman. Ohjelma julkaistiin helmikuussa 2025 (Sisäministeriö, 2025). Ohjelmassa tunnistettiin viisi ilmiöluokkaa, joihin vaikuttamiseksi kirjattiin kahdeksan vaikuttavuustavoitetta ja niitä tarkentavia tavoitteita.

Työryhmään kuului edustajia sisäministeriöstä, aluehallintovirastoista, Pelastusopistosta, pelastuslaitoksista, Suomen Pelastusalan Keskusjärjestöstä ja Suomen Palopäälystöstä. Pelastuslaitosten edustajat valittiin Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston Turvallisuuspalveluiden esittelystä: Mika Haverinen (Pohjois-Pohjanmaa), Mikko Puolitaival (Satakunta), Elena Raitmaa (Varsinais-Suomi), Tomi Pursiainen (Itä-Uusimaa), Esa Kokki (Hyvli) ja Johanna Kolehmainen (Lappi).

Työryhmä kokosi esimerkkejä keinoista ja konkreettisista toimenpiteistä. Seuraavissa luvuissa julkaistaan näitä esimerkkejä keinoista, joiden avulla pelastuslaitoksissa voidaan tehdä toimia vaikuttavuustavoitteiden saavuttamiseksi. Toimet ja mittarit on taulukoitu otsikoitujen vaikuttavuustavoitteiden alle tarkentavien tavoitteiden mukaisesti.

2 Osaaminen ja kyvykkyys

2.1 Omatoiminen varautuminen vahvistuu kaikissa väestöryhmissä

Tavoite	Toimet	Mittarointi
Ihmiset kykenevät toimimaan erilaisissa häiriö- ja kriisitilanteissa	72 tuntia materiaalin jakaminen	- Omatoiminen varautumisen prosentit (Pelastusasenteet kysely) - Kotivara-kysymysten prosentit (Pelastusasenteet kysely)
	Häiriö- ja kriisitilanteisiin varautuminen - materiaalin jakaminen	
	Nuorten varautumissivuston materiaalin jakaminen	
	Varautumiskoulutukset eri väestöryhmille	Koulutuksiin osallistuneiden määrät eri väestöryhmittäin (Pronto)
Asumisen paloturvallisuutta edistetään teknisin ja inhimillisin ratkaisuin	Paloriskiasuntojen valvonta	- Asuinrakennusten tulipalojen määrä (Pronto) - Henkilövahingot asuinrakennuspaloissa (Pronto) - Omaisuuksivahingot asuinrakennuspaloissa (Pronto) - Paloriski-ilmoitusten määrä (Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto)

		• Paloriskikohteisiin tehtyjen tarkastusten määrä (Pelastuslaitosten kumppanuusverkosto)
	Liesivahtien ja muun vastaavan turvatekniikan suositus HVA-päättäjille ja johtaville viranhaltijoille	• Liesivahtien yleisyys
	Edistetään alkusammutusvälineiden hankkimista	• Yritettiinkö alkusammutusta osuus asuinrakennuspaloissa (Pronto) • Oliko kohteessa alkusammutuskalustoa osuus asuinrakennuspaloissa (Pronto) • Sammutuspeite prosentit (Pelastusasenteet kysely) • Sammutin prosentit (Pelastusasenteet kysely)
	Taloyhtiöiden huoneistojen saunat oletusarvoisesti virrattomaksi	• Tehtyjen toimenpiteiden määrä
	Turvarannekkeiden hyödyntäminen asumisen turvallisuudessa	• Turvarannekkeiden antamat hälytykset turvallisuustilanteissa (HVA:n tilastot)
	Asumisturvallisuuden ohjaus	• Turvallisuuskoulutettujen määrä • Turvallisuuskoulutustilaisuuksien määrä

2.2 Lasten ja nuorten turvallisuuspääoma kasvaa

Tavoite	Toimet	Mittarointi
Lapset ja nuoret tavoitetaan vähintään 3 kertaa 25 ikävuoteen mennessä	Kontaktit: esikoulu, peruskoulu, toinen aste	• Turvallisuusviestinnän tilastot: alle kouluikäiset, 1-6 luokat, 7-9 luokat, lukio ja ammatillisen... (Pronto)
	Turvallisuuskoulutus varusmiehille ja siviilipalvelushenkilöille: turvallisuuskoulutuksen kehittäminen Puolustusvoimien ja	• Yhteistyökokoukset ja kehittämishankkeet • Yhdessä järjestetyt tilaisuudet

	siviilipalveluskeskuksen kanssa	
	Yhteistyö harrastusjärjestöjen kanssa	- Yhteistyökokoukset ja kehittämishankkeet - Yhdessä järjestetyt tilaisuudet
	Turvallisuuspääomaan liittyviä indikaattoreita mukaan THL:n kouluterveyskyselyyn	Kouluterveyskyselyn turvallisuuspääomaan liittyvät indikaattorit (THL)
	Tavoitellaan kaikkien peruskoulujen osallistuvan 8-luokkalaisille suunnattuun Nou Hätä! -kampanjaan vuosittain	Osallistuneiden määrät: koulut, oppilaat (SPEK)

3 Teknologian kehittyminen

3.1 Teknologian käytön turvallisuus lisääntyy

Tavoite	Toimet	Mittarointi
Ladattaviin laitteisiin liittyvä turvallisuustietous ja -osaaminen kasvaa	Monipuolinen tietoaaineisto saatavilla sähköisiltä alustoilta	Pelastustoimen sivuilla näkyvyys ja käyntikerrat
	Ohjaus ja neuvonta erilaisissa ihmisten kohtaamisen tilanteissa kuten yleisötapahtumissa, valvontakäynneillä ja sosiaalisessa mediassa	Ladattavien laitteiden tulipalojen määrä (Pronto)
	Palontutkintatulosten hyödyntäminen, teemavalvonta, tarinallistaminen	Puheeksi ottamisen määrät ja näkyvyys medioissa
	Turvallisuuskoulutukset, joissa puhutaan ladattavien laitteiden turvallisuudesta	Tilaisuuksien ja osallistujien määrä (Pronto)
Uusiin energiamuotoihin liittyvien riskien tunnistaminen ja hallinta kehittyä	Pelastusalan toimijoiden osaamisen kehittäminen aihealueesta	Koulutusten ja osallistujien määrä
	Laaja-alainen yhteistyö uusien energiamuotojen turvallisuuden kehittämisessä	Yhteistyön tilaisuuksien määrä ja konkreettisten toimien määrä

	Pelastusalan valtakunnallinen yhteistyö ja linjausten laadinta	Kokousten määrä ja linjausten käytäntöön vieminen
	Ihmisten omatoimisen turvallisuusajattelun lisääminen uusiin energiamuotoihin liittyvissä ratkaisuissa	Ohjeet ja koulutukset
	Ihmisten osallistaminen riskien tunnistamiseen	Havaintoilmoitusten määrä ja tehdyt toimenpiteet

4 Yhteiset voimavarat

4.1 Yhteistyö ennakoivassa turvallisuustyössä vahvistuu

Tavoite	Toimet	Mittarointi
Sosiaali- ja terveysalan kanssa tehtävä yhteistyö syvenee ja turvallisuusosaaminen lisääntyy	Hyvinvointialueen sisäinen yhteistyö, yhteistyöpalaverien tavoitteena erityisesti asumisen paloturvallisuuden edistäminen (kohderyhmiä: kotihoidon asiakkaat ja alentuneen toimintakyvyn omaavat, aiheita: paloriskiasuminen ja hoitolaitosten poistumisturvallisuus)	- Sisäisen yhteistyön toteutuminen - Asiakaskontaktit - Valvonnassa tehdyt havainnot
	Palaverien säännöllisyys, yhdessä sovittujen asioiden toimeenpano toteutuu	Kuntien hyvinvointimittariin turvallisuudesta kysymys
Järjestöjen hyödyntäminen ennakoivassa turvallisuustyössä on tavoitteellista	Pelastustoimen turvallisuusviestinnän kohdentaminen asumisen paloturvallisuudesta lasten ja nuorten ikäluokkiin laajasti erilaisten tapahtumien yhteydessä kuten isot urheilutapahtumat, partiolaisten suurleirit ja asevelvolisuuttaan tai siviilipalvelustaan suorittavat nuoret puolustusvoimissa tai koulutusjaksolla. Asumisen	- Tavoitettujen nuorten määrä - Kohdentamisten määrä - Koulutuksen ja ohjauksen määrä

	turvallisuuden perustaitojen huomiointi palokuntien nuoriso-osastojen toiminnassa.	
	Järjestöjen roolin kasvattaminen väestönsuojien käyttöönottoon ja käyttöön sekä kotivaraan liittyvästä koulutuksesta	
Elinkeinoelämän ja pelastustoimen yhteistyö vahvistuu ja kehittyy myös maakunnissa	Viestitään aktiivisesti onnettomuuskehitysseurannan tuloksista ja palontutkinnan havainnoista eri tahoille, esimerkiksi tyypillisistä onnettomuuksista eri rakennusten käyttötavan mukaan jaoteltuna	• Kohdetyyppikohtaisten ohjeistusten valmistelun määrät • tiedotteiden tai viestintätapahtuminen määrä
	Tehdään yhteistyötä nuohoojien kanssa asumisen paloturvallisuuden edistämisessä	• Järjestettyjen tilaisuuksien määrä • Kuinka monella alueella on järjestetty tilaisuus
Asiakaspalautteen ja -kokemuksen kerääminen ja hyödyntäminen on systemaattista	Pelastustoimessa valmistellaan yhteinen valtakunnallinen palautekysely onnettomuuksien ehkäisyjen palvelujen käyttäjille. Kyselypalautetta kerätään säännöllisesti ja hyödynnetään toiminnan kehittämisessä.	• Kysytyn palautteen määrä • Saadun palautteen määrä • Edellisten suhde • Palautteen perusteella tehtyjen toimenpiteiden seuranta
Kuntien sivistystoimen ja rakennusvalvonnan kanssa tehtävä yhteistyö pyritään pitämään nykyisellä tasolla	Oppilaitosten palotarkastusten yhteydessä osallistetaan oppilaita havainnoimaan ympäristönsä turvallisuutta ja vaaran paikkoja, tavoitteena vahvistaa oppilaiden turvallisuusosaamista Sosiaali- ja terveysalan oppilaitosten kanssa tehdään yhteistyötä, jotta asumisen paloturvallisuuteen liittyvä osaaminen karttuu tuleviin ammattilaisiin jo opiskeluaikana Pelastuslaitos osallistuu hyvinvointialueen ja kuntien väliseen neuvotteluun:	• Koulujen terveystarkastukseen kysymys turvallisuudesta • Koulutettujen määrä • Osallistuneet peruskoulut • Osallistuminen neuvotteluihin (HVA määrä)

	sovitaan ennakolta yhteiset toimintatavat ja siitä, millaisissa rakennushankkeissa tai missä asioissa pelastusviranomaisen tekemä tarkastus voi olla tarpeellinen	
Valtakunnallisen tason yhteistyö tiivistyy ja pelastustoimen näkemyksiä huomioidaan muilla hallinnonaloilla	Tehdään pelastuslaitosten ja hyvinvointialueiden kesken yhteistyötä, jossa tavoitteena toimintojen ja linjausten yhdenmukaistaminen, päällekkäisen työn vähentäminen	Koulutetut pelastusviranomaiset (määrä)
	Pelastusviranomaisten osaamista huoli-ilmoitusten tekemisessä kehitetään ja yhdenmukaistetaan (sosiaalihuollon huoli-ilmoitus, lastensuojeluilmoitus, eläinsuojeluilmoitus)	- Tehtyjen ilmoitusten määrä - Koulutusmäärät

5 Asenteet ja jaetut käsitykset

5.1 Ihmiset ottavat vastuuta ja huolehtivat aktiivisemmin omasta sekä muiden turvallisuudesta ja turvallisuuden toimintakyky vahvistuu

Tavoite	Toimet	Mittarointi
Huomioidaan alentuneen toimintakyvyn omaavat ihmiset	RAI-arviontien määrän seuraaminen	- Arvioitavien toimintakunnon kehittyminen - Kohdistetut toimet alentuneen toimintakyvyn omaaviin ihmisiin
Paloriski-ilmoitus tunnetaan ja sitä hyödynnetään	Yhteistyö HVA:n kanssa, viestintä vastuista ja velvollisuuksista	Paloriski-ilmoitusten määrä
	Koulutustilaisuuudet kohderyhmille, sosiaalinen media ja verkkojulkaisujen seuranta	- Koulutustilaisuuksien määrä - Sosiaalisen median seurantatilastot

5.2 Maahanmuuttajien tuntemus suomalaisesta turvallisuuskulttuurista ja oikeista toimintamalleista lisääntyy

Tavoite	Toimet	Mittarointi
Kulttuurierojen tuntemus kohenee ja tarpeet turvallisuuden edistämiseksi tarkentuvat	Koulutusta maahanmuuttajille	- Maahanmuuttajien turvallisuuskoulutusten osallistujamäärät - Kulttuurierojen tuntemuksen kehittyminen - Maahanmuuttajien turvallisuustietoisuuden ja -osaamisen kehittyminen
	Koulutusta pelastusalan toimijoille	Kyselyt ennen ja jälkeen koulutusten tai tapahtumien: osallistujien tietämys ja asenteet eri kulttuureja kohtaan, kysymyksiä kulttuurien välisestä viestinnästä, stereotypioista ja kulttuurien moninaisuuden arvostamisesta

5.3 Pelastustoimen ennakoiva turvallisuustyö perustuu ajantasaiseen riskiarviointiin ja tunnistettuihin tarpeisiin

Tavoite	Toimet	Mittarointi
Hyödynnetään kehittyvää teknologiaa monipuolisesti	Tekoälyn hyödyntäminen	Käytössä olevien tekoälysovellusten määrä
Huolehditaan osaamisen kehittymisestä toimintaympäristön muuttuessa	Toimintaympäristön jatkuva analysointi, täydennys- ja jatkokoulutus	- Koulutuksiin osallistuneiden määrä - Kouluttautuneiden määrä
	Osaamisen kehittymistä tulisi arvioida myös muun kuin alan sisäisen koulutuksen osallistumisen perusteella	

6 Muuttuva toimintaympäristö

6.1 Tulipalojen määrä puolittuu

Tavoite	Toimet	Mittarointi
Ihmisten aiheuttamat tulipalot vähenevät	Pyritään saamaan liesivahdit pakollisiksi uusissa rakennuksissa ja taloyhtiöiden saneerauksissa. Pyritään saamaan standardin mukainen liesiliitäntä, joka mahdollistaa liesivahdin helpon lisäämisen ilman sähköasentajaa uusiin ja saneerattaviin kohteisiin. Helpotetaan saatavuutta kotihoidon kautta.	- Säädösten eteneminen - Vaikutukset standardeihin - Hyvinvointialueiden panostukset liesivahteihin
	Lisätään tietoisuutta ja pyritään edesauttamaan sitä, että alkusammuttimista keittiössä saataisiin esimerkiksi jonkinlainen ilmiö.	- Alkusammuttimien määrä (Pelastusasenteet) - Sammutuspeitteiden määrä (Pelastusasenteet)
	Nuorille aikuisille suunnatut sosiaalisen median kampanjat ja vanhuksille kotihoidon kautta annettu turvallisuusviestintä keittiöpaloista.	- Sosiaalisen median julkaisujen määrä - Sosiaalisen median julkaisujen tavoitavuus - Turvallisuusviestinnällä tavoitetut ikääntyneet, määrä - Yhteistyö kotihoidon kanssa
	Tekoälypohjaiset riskianalyysit maantieteellisten ja tilastollisten tietojen yhdistämiseksi tahallisten palojen ehkäisytyössä.	Tekoälypohjaisten ratkaisujen määrä
	Lisätään valvontaa kuten valvontakameroita ja hälytysjärjestelmiä riskialueille tahallisten palojen ehkäisemiseksi.	Tehtyjen toimenpiteiden määrä
	Nuorten riskikäyttäytymiseen kohdistetut kampanjat, joissa korostetaan tahallisen sytyttämisen vakavia seurauksia.	Tavoitettujen nuorten määrä
	Palontutkintatietojen hyödyntäminen, tulipalojen syttymissyitä arvioidaan nykyistä useammin.	Palontutkintatilastot

Asuinrakennusten omaisuus- ja henkilövahingot vähenevät	Esteettiset (kuten valkoiset) alkusammuttimet edistävät kaluston esiintyvyyttä kodeissa.	• Sammuttimien määrä (Pelastusasenteet)
	Sammutuspeitteen ja käsisammuttimen käytön opettaminen taloyhtiöissä ja kouluissa.	• Koulutustilaisuuksien määrä • Tavoitettujen ihmisten määrä
	Taloyhtiöihin suunnatut tarkastukset ja turvallisuusviestintäkampanjat palo-osastoinnin kunnosta (esim. rivitalojen yläpohjiin kohdistuva viestintä päättäjille).	• Valvontatehtävien määrä • Turvallisuusviestintätilaisuuksien määrä • Tietoisuuden leviäminen yläpohjahankkeen tuloksista
	Rivitalojen palo-osastoinnin kehittäminen	• Tietoisuuden leviäminen yläpohjahankkeen tuloksista
	Älykkäiden palovaroittimien ja häkävaroittimien edistäminen erityisesti riskikohteissa.	• Palovaroittimien määrä (Pelastusasenteet)
Alentuneen toimintakyvyn omaavien ihmisten asumisturvallisuutta parannetaan teknisillä ratkaisulla kuten liesivahdeilla	Kannustetaan hankkimaan liesivahteja ja älypalovaroittimia alentuneen toimintakyvyn omaaville asukkaille (esim. ARA-asunnot). Edistetään paloturvallisuuslaitteiden asennuksia kotihoidon asiakkaille lisämaksusta tai yhteiskunnan varoin.	• Asennettujen laitteiden määrä
	Kotihoidon työntekijöiden turvallisuusosaamista kehitetään siten, että osaavat testata paloturvallisuuslaitteiden toiminnan	• Kotihoidon työntekijöiden koulutusmäärät
	Yhteistyö kotihoitopalveluiden kanssa: kotihoidolle suunnattu koulutus paloturvallisuuden erityistarpeista	
	Edistetään IOT-teknologian mahdollisuuksien hyödyntämistä, esim. etäseuranta, joka automaattisesti katkaisee virran tai ilmoittaa sukulaisille tai hoitajille, jos sähkölaitteen	• Teknologian yleisyys esim. valvontatyön yhteydessä tehdyt havainnot

	toiminta aiheuttaa ilmeisen palonvaaran	
	Kannustetaan sprinklerijärjestelmien asentamista asuntoihin, kun asukkaan toimintakyky on alentunut voimakkaasti	Asennettujen laitteistojen kattavuus asuinnoissa
Maastopalariskit tunnistetaan paremmin	Seurataan tahallisten tulipalojen alueellista ja ajallista vaihtelua tilastojen ja tekoälyn avulla	Tahallaan sytytettyjen maastopalojen määrä (Pronto)
	Luodaan riskiprofiili korkean riskin alueille	Tehtyjen riskiprofiilien määrä
	Tehdään poliisin ja paikallisyhteisöjen kanssa tiivistä yhteistyötä tahallisten palojen ehkäisemiseksi	- Kokoontumisten määrät - Yhteisten suunnitelmien määrät
	Tehdään tahallisille paloille jälkiseurantaa ja hyödynnetään tietoa ennaltaehkäisytyössä	Valvonnan määrä
	Suunnataan erityisesti nuorille kampanjoita, jotka opettavat vastuullista käyttäytymistä ja sytyttämisen seurauksia. Tulipysäkki-menetelmän käyttöönotto valtakunnallisesti.	- Kampanjoihin osallistuminen - Tulipysäkki-menetelmän käyttömäärät
	Edistetään kameravalvontaa julkisilla paikoilla, joissa tahallisten palojen riski on suurin	Kameravalvonnan yleisyys
	Kiinnitetään huomiota lukituksiin ja kohdennetaan valvontaa tuhopolttojen kannalta riskikohteisiin, jotka tunnistettu analytiikalla	Toteutetut ratkaisut
Tahallisesti aiheutettuja tulipaloja seurataan ja niihin reagoidaan aktiivisesti.	Suosittelaa NouHätä!-kampanjan sisällöiksi: Alkusammutuskaluston käyttö, tahallisten palojen seuraukset ja älylaitteiden turvallinen käyttö	- Alkusammutuskoulutuksen määrä - Tahallisten tulipalojen määrä
	Suosittelaa NouHätä!-kampanjassa käytettäväksi interaktiivisia oppimislejkejä ja kilpailuja	- Mobiilipelien yleisyys - Mobiilipelien latausmäärät

	Kohdennetaan paloturvallisuusviikon ohjelmaa perheille, taloyhtiölle ja yhteisöille: Palo-osastoinnin tarkastaminen, varoitinjärjestelmät ja uudet sammuttimien värivaihtoehdot osana kodin turvallisuutta	• Valvonnassa havaittujen puutteiden määrä
	Esitellään paloturvallisuusviikolla teknologioita, kuten älyvaroitussjärjestelmiä ja annetaan konkreettisia toimenpide-ehdotuksia taloyhtiöille	• Tilaisuuksien määrä • Kohtaamisten määrä

Lähdeluettelo

Sisäministeriö (2025) Turvallinen ja onnettomuuksista vapaaelämä 2030. Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisemisen toimintaohjelma. Sisäministeriön julkaisuja 2025:1.